

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1880, kl. 12 midd.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg till 3 § Tryckfrihetsförordningen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Utskottet öfverlemnad motion (N:o 65) har Herr *Adlercreutz* föreslagit vidtagande i grundlagsenlig ordning af sådan ändring i Tryckfrihetsförordningens 3 §, att omedelbart efter mom. 13 och före paragrafens slutpunkt insköttes ett nytt moment af följande lydelse:

14:o. Inbjudningar till lotteri, äfvensom lotteriannonser samt vinstlistor för enskilda eller utländska lotterier. Brottet straffas med böter högst Etthundra riksdaler.

Vid granskningen af detta förslag har till en början en viss tve tydighet i de ordalag, hvori det ifrågasatta lagstadgandet blifvit affattadt, ej kunnat undgå att ådraga sig Utskottets uppmärksamhet. Då nemligen motionären först begagnar de allmänna uttrycken "inbjudningar till *lotteri*" och "*lotteriannonser*", men straxt derpå talar om vinstlistor för vissa, uppräknade slag af lotterier, så ligger häri möjligheten af en annan tolkning, än den af motionären säkerligen afsedda, helst stadgandet skulle blifva af grundlagsnatur och således böra strängt efter ordalydelsen tillämpas. Tvifvelsutän har motionären i hela det föreslagna momentet velat, med anslutning till ordalagen i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 och särskildt ingressen till densamma, tala endast om "enskilda eller utländska" lotterier; och lika antagligt är, att han med bestämningen "enskilda", hvilken uppenbarligen ej

bildar någon motsats mot bestämningen "utländska", afsett att beteckna sådana inhemska lotterier, som enligt svensk lag äro förbjudna.

Nu torde emellertid icke behöfva erinras derom, att äfven enskilda lotterier i vårt land lagligen kunna ega rum. Från det i 1 § af nyssnämnda Kongl. förordning förekommande allmänna förbud mot lotteri göres nemligen i 2 § ett undantag, då det heter: "Det i förestående § stadgade förbud må likväl icke lämpas å bortlottning af lösören för välgörande ändamål eller af konst saker till svenska konstidkares understödjande och uppmuntran; dock bör om sådan lottning anmälan förut ske hos vederbörande Vår Befallningshafvande, som dertill eger, efter pröfning af omständigheterna, meddela tillstånd". Men få alltså enskilda lotterier under vissa förhållanden i vårt land förekomma, så böra uppenbarligen äfven tillkännagifvanden i tryck om dessa lofliga företag vara tillåtna — något som icke blefve händelsen, derest det af motionären ifrågasatta stadgande antoges såsom lag.

Undersöker man vidare den verkan detsamma sannolikt skulle åstadkomma, så synes det kunna ifrågasättas, huruvida denna i sjelfva verket skulle blifva synnerligt betydande. Hvad först otillåtna inhemska lotteriföretag vidkommer, så innehåller, såsom bekant, ofvan åberopade Kongl. förordning allvarliga straffbestämmelser för utbudande af lotter. Väl kunna dessa bestämmelser ej tillämpas på utbudanden, som ega rum i tryck, då tryckalster skola efter Tryckfrihetsförordningen allena anses. Men då lotteriföretag äro med straff belagda, lär det näppeligen ifrågakomma att någon genom publikation i tryck dristar påpeka tillvaron af ett företag, hvilket när som helst kan medföra ett kämbart bötesstraff; en dylik förseelse innebär i sig sjelf sitt korrektiv.

I fråga om utländska lotterier gäller visserligen ej detsamma, då dessa ej lyda under svensk lag. Men utvägar att på annat sätt sprida kännedom om och inbjuda till deltagande i dessa lotterier äro lätt funna. Allmänt känt är i hvilken omfattande grad redan nu lotter bland allmänheten utbudas direkt genom agenter, hvilkas anbud finna vägen äfven till de mera obemedlade samhällsklasserna. Tager man vidare i betraktande svårigheten, att icke säga omöjligheten, att hindra spridningen af lotteri-inbudningar och annonser derom medelst utländska tryckalster, så synes man icke utan skäl kunna betvifla, att böjelsen för lotterispel skulle i någon väsentlig mån genom det af motionären föreslagna medel qväfvas.

Utskottet har slutligen icke bort med tystnad förbigå en omständighet, som synes egnad att ingifva allvarliga betänkligheter mot antagandet af motionärens förslag. Väl bekant är, huru sväfvande be-

greppet lotteri enligt nuvarande lagstiftning är, och hvilka skiljaktiga uppfattningar i detta afseende gjort sig gällande hos olika domstolar. Under sådana förhållanden är det lätt att föreställa sig, hvilka betänkliga förvecklingar ett stadgande i Tryckfrihetsförordningen, sådant motionären åsyftat, skulle kunna framkalla, och detta så mycket snarare, som enligt den för tryckfrihetsmål gällande rättegångsform afgörandet tillkomme icke ständiga domstolar, utan en för hvarje fall särskildt tillsatt jury.

På grund häraf anser sig Utskottet, med villigt erkännande i öfrigt af det beaktansvärda i motionärens syftsmål, böra hemställa,

att ifrågavarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 13 April 1880.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.

Reservationer:

af Herr *von Ehrenheim*, med hvilken Herr Friherre *Hierta* och Herr *von Möller* instämt: "Då Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 utom för vissa i förordningen angifna undantagsfall förbjuder inrättande af lotterier äfvensom utbudande af lotter och för öfverträdelse af detta förbud stadgar ansvar, men detta ansvar, i saknad af någon bestämmelse derom i Tryckfrihetsförordningen, icke kan tillämpas å sådana förseelser i berörda afseende, som endast enligt sistnämnda förordning kunna beifras, har jag ansett att Utskottet till rättande af denna oegentlighet bort föreslå ett stadgande i den syftning Herr *Adlercreutz*' motion afser."